

DANICA I L I R S K A.

SEDMOLĚTNI TEČAJ.

1841.

SLOZI IIRSKOJ.

Narod bez narodnosti jest tĚlo bez kosti.

U ZAGREBU.

UČREDNIK I IZDAVATELJ DOB. LJUDEVIT GAJ.

Tiskom k. p. širake narodne tiskarnice Dob. Ljudevita Gaja.

1841.

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

to bi *Tirol* najprije morò razrješiti, pak onda čitav narod bosanski imenom *Srbskim*, sebi nepoznatim,*) kārstiti. — Bosanska azbuka, da se nemože tim imenom zvati, već sārbskom, Divkovića reči nemogu dovoljno za argumenat služiti g. *Tirolu*, budući da drugi pisaoči ovog pismenstva nazivaju je azbukom — *lukvicom iliričkom* — ilirskom, o čemu g. *Tirola* uvjrit će dēla *Ančića*, *Margitića* i *Peikića*. Komu da sad vjerujemo, trojici, ol jednomu? Al tomu se T. nevjruje, već br. 10. protivi se Kopitaru, koji u knjizi »*Glagolita Clozianus*« nazivlje je *bosanskom* ol *horvatskom kirillovskom* azbukom; uzrok svog protivljenja navodi: »da su taj osobiti počark kirillovske azbuke svi Sārbi jednako upotrebljavali, a knjige njima pečatali samo Sārbi (?) rimo-katoličkog vjeroispovjedanja u Bosni.« Lasno je reći, al rečeno valja posvjeđočiti, i kakvim starim pismom rečena dokazati, ako želi da mu se vjeruje. —

Neima pravo *Tirol*, što se protivi *Nadeždinu*, da bosanska azbuka nije prilična na glagoliticu; jest najpriličnija na izgled samo smatrajući, al ne na znake pismenah gledajući; to bi se g. *Tirol* stopram ondak uvjrio, kad bi znao, da su dvē u različita vrēmena tiskarnice ovake bile u Mletcib, a tretja u Rimu, koja je od priašnjih opet malo različitića bila, i kad bi knjige iz ovih tiskarnicah izašavše s glagoliticom savrjenije boljma k očima prinio, ondak, rekoh, dopustio bi, da *Nadeždin* pravo imade. —

Pod br. 12. svoga malog komentara veli g. *Tirol*: »da bi novi kraj sārbskih nēkih pismenah, i pravopisanije g. *Vuka* tek samo za narēje hercegovačko bilo shodno, zbog toga, što je ono odveć mekko itd.« Hvala Bogu kad i taj stupanj dostigosmo u filologiji slavjanskoj, da i za hercegovačko narēje**) znademo, za koje trēba i drugi pravopis! — Hvala na tom sārbskim književnikom, kad oni tu tajnu jezikoslovnu pronadjoše! Neće li g. *Tirol* tu ljubav učiniti, da pokaže razliku medju

*) Već su dvē godine, od kako se ja bavim medju prostim narodom u Bosni, dobro motreći na sva ona, koja se toga naroda tiču; ja sam mnogo i putovò po Bosni; al još nikad tamo nećuh za sārbski narod, niti za sārbski jezik! Tamo sve idje po *bosanski i naski*, a Sārblje i dan današnji u Sārbiu stanujuće, nazivlju prosti Bošnjaci *Racima!* u Podrinju još nisam bio, zato sećnim, da je njima bolje poznato ime *Sārb*, budući da su blijnji Sārbiil.

**) Doisto, skoro sam se čudio, kad sam čitò u Šafarikovom »*Narodopisu Slovanskome*«, da imade i narēje hercegovačko u Ilirij? — To je meni stvar nova bila, meni, rekoh, koji već od dvē godine bavim se u Bosni i Hercegovini, i koji sam odrastò s Hercegovci! — Najslavniji svog vrēmena filolog ilirski dor. *Katančić*, neznadiše za to narēje! Ovi svoja dēla ovēnēa i nakiti narējem *bosanskim*, a sad učeni *Šafarik* u toj stvari *Vuka* nasljeđuje i hercegovačkim narējem ono podnarēje zove, koje je *bosansko*, na granici s čarnogorskim pomēšano, al za sad dosta, drugi čemo put gledati to filologičko nesudaranje. —

narējem hercegovačkim, i podnarējem (sic?) bosanskim, i koja su to pismena Vukovog pravopisanja, koja nebi mogla služiti za ostali ilirski — ol nek je na *Tirolovu*, — za sārbski jezik?! I to zbog svoga umekšanja? Al kud mene pero zanese, da se ja upustim tako smiono u razsuzdenie sārbskoga alfavita? Hoću da preporučim Sārbljem Vukovo pravopisanije . . . s g. *Nadeždinom*? al opet više *Tirol* »jer ga Sārbi vobšte nikako neće i sasvim preziru. A zašto? to neka sude samo oni Rusi, koji nisu tako ravnodušni prema političeskom (da to nije hercegovački?) bitiu i pravoslaviu našem.« Daklem sad znamo zašto sārbski književnici većinom, *jerizme* u pravopisanju, a *rusisme* u izgovorenju primaju: *grečesko vjeroispovjedanie, milostivējši, visokēčajšim, knjaz, odobreniem, čezvičajno* itd. u ovom rusizmu da trēbaju jerizmah i drugih pismenah: za čisti sārbski jezik drugojačie izlišnih, sārbski književnici, to će g. *Tirol* pravo imati. — Hvala *Tirolu*, kad nam kazà, da zbog politike i vjeroispovjedanog uzroka nemogu se odreći rusizma, ni *prijati* tako Vukov pravopis! To je vārlo smēšna stvar za učene ljude! Zar bi Sārblji toliko najiah izgubili, koliko bi rusizmah iz svog knjižestva izostavili, ali bi može biti, svoj zakon promēnuli, što bi rekli: »mi smo vjeroispovjedanja *gārčskog*«, mēsto »vveroispovjedanja *grečeskog*?« Ja se trudim Sārbljem preporučiti Vukovo pravopisanje, čudne stvari! protestira *Tirol* i opet br. 14. »zaista su tek samo učeni Slavjani rimskoga vjeroispovjedanja (pitam: *Preiss, Nadeždin* i *Sreznjevski*, koga su vjeroispovjedanja? e nuto! oni su *Anti-rusi* — koji se trude pod lēpim vidom odvratiti nas od svakog vlijanija br. 7.«) — *izvikali po nēmačkim žurnalima pohvalu sisteme pravopisanija Vukovog . . . koji nas sbljčava latinstvu!*?« Čujte čitatelji i književnici slavjanski sistemu 19. stolētja, pak jedanput prestanite se čuditi *Igumanu Cetinjskomu*, što je htēo *Do-siteju Obradoviću* glavu razbit s knjigom, što su u njoj bila *pelatinjena* pismena . . .! itd. Doista sa žalostju tako čitati i danas moramo, gdi se jedna bratja ne po drugih, nego po istih, koji se imenom književnikah (?) diče, gdi se, rekoh, i danas razkoljivaju, koji da svoga mnēnja prijateljlah nadju ljude proste, mēšaju s literaturom religiu; koja u to nebi morala upliva nikad imati. Samo da se u Nēmce i knjižestvo njihovo gledamo. Ej nevjero, nigdē te ne bilo! —

U Zagrebu, 25. Kolovoza 1842.

J. F. Jukić,
Ilir iz Bosne.